

Erotiikka ja kioskituotanto hallitsevat

ITALIAN Sarjakuvaa

HARRI RÖMPÖTTI

talossa suositaan lähinnä kahdenlaista sarjakuvaa, aikuisen pornoa ja kioskien massatuotantoa. Kuumarkin tunnetaan Suomessa hyvin. Toki Italiassa tehdään aikoinen taidesarjakuvakin, kuten **Hugo Pratt** Corto Malteseen, jota on meilläkin suosittu. Italia on Angoulême kutsuvieras ja teemamaa.

Jopa yllättävän suuri osa Suomessa julkaistusta kiosksisarjakuvasta on ollut alkuperältään italialaista. Esimerkiksi Tex Willerin on julkaistu vuodesta 1953 lähtien koko ajan lukunumeroina muutamien vuoden taukoa 60-luvun lopulla. Aku Ankka taskukirjona suurin osa tuotetaan Italiassa.

Kiosksisarjakuvaa kutsutaan Italiassa *tumotiksi*. Sana tarkoittaa sana viittaa pukeutuneeseen, mutta myös massasarjakuvan arvostukseen. Paikallisen populaarisarjakuvan suosio on eurooppalaisittain harvinainen ilmiö. Yleensä markkinoita ovat amerikkalaisen tuotantojen vallassa.

Selitys saattaa löytyä toisen maailmansodan ajalta. Fasistit kielsivät amerikkalaisten sarjakuvien tuomista ja se hienee antanut paikallisille tekijöille tilaisuuden vallata markkinat.

Suosinille amerikkalaisille sankareille annettiin uudet nimet ja niiden seikkailut jatkettiin kotimaisiin voimin. **Federico Fellin**in käsikirjoitu Flash Gorbina, jolla tosin oli eri nimi, tuosi italialaisen pornosarjakuvan superhahmo **Milo Manara** Angoulêmeissa.

Manara ei itse lukeutunut sarjakuvien lapsena.

"Kiinnostuin sarjakuvista vasta aikuisena kun sarjakuvakin alkoi tulla Ranskalaisen **Forrestin** Barbarella oli minulle ilmeistä. Myös

Hugo Prattin ensimmäinen Corto Maltesen tarina teki minuun syvän vaikutuksen." Barbarella pidetään yhtenä aikuisten sarjakuvan uranuurtajista. Sen sankarittaren eroottisten tieteisheikkokaiden on helppo nähdä vaikutaneen Manaran tuotantoon. Elokuvaohjaaja Fellini ja sarjakuvan suuri mestari Hugo Pratt ovat Manaran ihanteita, joiden molempien kanssa hän on päässyt myös yhteistyöhön. Manaran ja Prattin tuorein yhteistyö, *El Gaucho* -albumi, ilmestyi juuri Angoulême festareilla.

Italia oli 60-luvulla Ranskan ohella sarjakuvan taiteellisen leikkurien johtavia suurvaltioita. Prattin ohella on **Guido Crepax** kehittänyt taidekuvaa. Crepax lienee edelleen eroottisen sarjakuvan yltäpäätäin mestari. Henkilöhaluun monimutkaisuus ja sarjakuvan ilmaisukeinojen kokeileminen ja kehittämisenä nostivat hänen tuotantonsa muun pornon yläpuolelle.

Italiassa tehdään vieläkin mielenkiintoista sarjakuvaa. **Lorenzo Mattotti**n tuotannosta riennetään meillä vain raolinen mustavalkoinen albumi *Mies ikkinassa*. Hänen surrealistiset värityksensä ovat jääneet suomennettamatta. Uudet ja nuoret piirtäjät tekevät omia epäkaupallisia kokeilujaan pienkustantaisissa niin kuin meissäkin maissa.

Mutta ainakin **Vittorio Giardino** näkee Italian sarjakuvan nykytilanteen synkkinä.

"Italia on tällä hetkellä ehkä Euroopan huonoin aikuissarjakuvan markkina-alue. Amerikkalainen supersankarisarjakuva menestyy ja viime vuosina myös japanilainen manga on vallannut suuren markkinaosuuden. Sen sijaan italialaista tai muuta eurooppalaista aikuisten laatusarjakuvaa ei juuri julkaiseta."

Giardino vaikutti Angoulêmeissa parhaan käännösalbumin palkinnon **Jonas Firk** -teoksellaan. Tunnuu surkeuhupaiselta, että Jonas Firk palkitaan Ranskassa, mutta kotimaassaan sitä ei ole edes julkaistu.

"Porno ja kioskikanta kyllä myyvät edelleen. Mutta edes Manaran kaltaiselta superiholeita eivät kelpaa mitot kuin tissi- ja pyllytorot. Manaran ja Prattin yhteistä uriniutta *El Gaucho*akaan ei tällä tiedolla julkaiseta Italiassa ollenkaan", Giardino pahottelee.

Toisin kuin Manaran omassa sarjakuvissa Prattin käsikirjoittamassa *El Gaucho*ssa ei herkuilla abasoinilla naisilla. Menestyvä Manara ei omasta puolestaan näe tilannetta eripaisen synkkinä.

Suuri kirjallisuustantato **Mondadori** julkaisee uusimman *Click*-albumin Italiassa. Aiemmin kirjan kustantajat eivät ole kiinnostuneet sarjakuvista. Italialainen sarjakuva kaupallistuu. *Dylan Dog* menestyy kioskeissa. Sitä voisi sanoa luvettiin uudelleensyntyneeksi."

Manara ei arvostele kaupallisuuden ja eroottisuuden väliltä.

"Kaikki tarinat kertovat rakkaudesta tai kuolemasta, erotiikka ja thanatoksesta. Italia-

"Italia on tällä hetkellä ehkä

Euroopan huonoin aikuissarjakuvan markkina-alue.

Amerikkalainen supersankarisarjakuva menestyy ja viime vuosina myös japanilainen manga on vallannut suuren markkinaosuuden."

sa kutsuvieraista pikku kuolemaksi. Minä olen kiinnostuneempi siitä kuin suuresta, varsinaisesta kuolemasta. Seksi on tarinoiden mantra". Manara maalailee.

Giardino ei kaipaa pornoa. Aikoinaan hän teki *Pikku Igna*, jossa *Pikku Nemo* -klassikon pojan kirvasi itsestään keltaisilleen päätyvä tyttö.

"Lopetin *Pikku Igna*, kun ihmiset pitivät sitä eroottisena sarjana. Minä haluan vain tehdä kuunnelmansoitoksen *Winsor McCay*n klassikolle. Kun sosialismi romahti viime vuosikymmenen vaihteessa, läin myös muut sarjani ja aloin tehdä *Jonas Firk*ä. Se kertoo nimihenkilön kehitystään. Trilogian kolme osaa käsittelevät *Jonasen* lapsuutta 50-luvulla, nuoruutta 60-luvulla ja aikuisuutta vuodesta 1968 eteenpäin."

Itä-Euroopan tapahtumat vuoden 1989 tienoilla ovat tärkeimpiä historiatamme sitten toisen maailmansodan. Siksi sijoitin *Jonas Firk*in sinne. Kartoitin Itä-Euroopan lähibistoriaa *Firk*in elämäkertaa kautta. Sarjan loppuun tulee epilogi, joka kertoo *Berliinin* muurin suttamisesta. Saattaa olla, että *Jonas* palaa vielä maanpaosta kotiin kaiken päätteeksi". Giardino kaavaillee sarjansa kehitystä. Angoulêmeissa palkittiin albumi on vasta sen ensimmäinen osa.

Italialaisen sarjakuvan velttomalle eroottisuudelle ei tanssijoilta löydy kovin selkeitä selityksiä. Latinalaisen kuumien veten osuutta viisi tieteenkin uunoilla. Manaran näkemys on yksinkertainen:

"Erotille riittää kysyntää. Sitä paitsi ei kannata kilpailla suosittujen amerikkalaisten kanssa samantavalla sarjoilla, joita lie tuottavat. ○

Mario Brunetti, Enrico Filippucci, Lamberto Gentili (toim.): Talking Heads
R&R Editrice 1994

Danijel Zezelj: Il ritmo del cuore
Editori del Grifo 1993

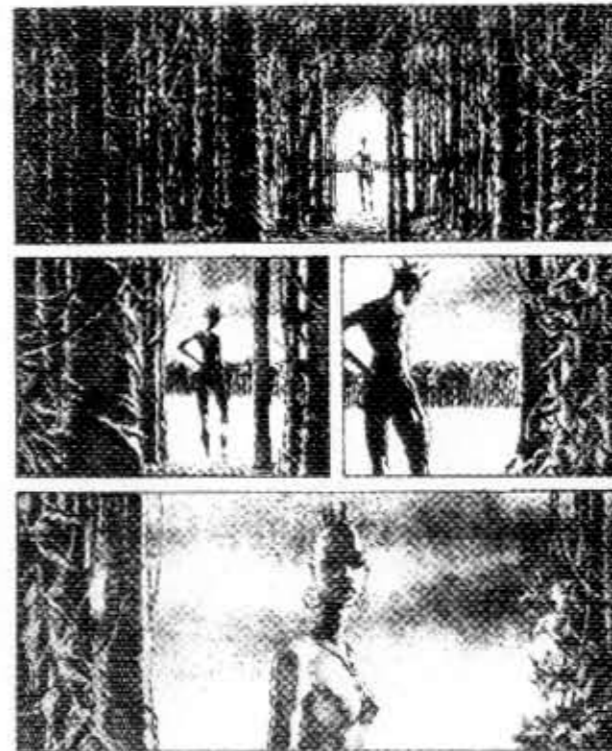
Tex Willerin ja Topolinon maassa Italiassa tuntuu vaikeuksista huolimatta menestyvän vaihtoehdosarjakuvan rehevä aluskasvillisuus. Muutamia tuoreita näkemyksiä edustavat julkaisut ovat jo niin suuria, että ne tarttuivat satunnaisen matkailijankin haaviin suuremmilla ponnisteluilla.

Talking Heads on suurikokoinen albumi, jonka tekijöitä yhdistävät mustavalkoisuus, graafisuus ja ilmaisuvoima. Tyylit taas vaihtelevat underground-vaikutteisesta kerronnasta puhraaseen taidegraafikaan.

Nimestäänkin päätellen kansainväliseksi tarkoitetun teoksen esipuhe on sekä italiaksi, englanniksi että ranskaksi. Itse sarjat ovat suurimmaksi osaksi sanatomia tai ainakin hyvin miukkasnaisia. Mukana on italialaisia suuria nimiä (mm. *Marrotti*) sekä tunnettuja ulkomaisia taiteilijoita (mm. **Eric Drooker, Jose Muñoz**), mutta mielenkiintoisimpia ovat tuntemattomimmat nimet.

Nuorista tekijöistä **Gian Luca Lerici** on

Danijel Zezelj: Il Ritmo del Cuore

rttu **Reima Mäkinen** Zippo-lehdestä. **Massimo Giacomini** tyyli on sekoitus **Ernie Bushmilleriä, Daniel Clowesia** ja **Pentti Otsamo**. **Sandro Staffan** kuvat ovat naivistin painajaisesta. **Mario Brunetti**n sarjat ovat jo sitä itseään eli taidetta.

Albumiin valitut tekijät ammentavat ainakin yhtä paljon kuvataiteista kuin sarjakuvan perinteestä. Kirja on kuitenkin omistettu edesmenneelle argentiinalaiselle piirtäjämestarelle **Alberto Breccialle**.

Kuuleman mukaan jo lopetettu lehti *Il Grifo* (Kotka) oli tinkimätön italialainen sarjakuvajulkaisu, joka esitteli lukijoilleen sekä kotimaista laatutuotantoa että eu-

rooppalaisen sarjakuvan parhaimmistoa **Loustalista** ja **Bilalista** alkaen.

Danijel Zezelj oli lehden vakiopiirtäjä, ja lehti julkaisi hänen töitään myös albumimuodossa. *Il ritmo del cuore* eli Sydämen syke yhdistää jazzteemaansa primitiivisiä kuva-aiheita ja henkeäsalpaavaa mustavalkoista grafiikkaa. Näkymätön kaupunki -tarinoiden geometriset muodot tuovat tunnelmittaan mieleen **Tommi Hännisen** **Konrad Orbiterin** inhimillisestä elämästä tyhjat näkymät.

Mario Brunetti: Sinonimi & Contrari

Zezelj on niin taiturimainen ja omaperäinen piirtäjä, että hän saa karastuneenkin sarjakuvanlukijan häkeltyneeseen, *Il ritmo del cuore* -albumin alkulauseeksi ehri raapustaa muuttaman ylistävän sanan itse **Federico Fellini**.

Jukka Heiskanen